

TOENEMENDE BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNEND GLAS IN FLEVOLAND

Liesbeth Theuws, Ruud van der Meer, Jan Buurma en Jan Nienhuis

Land- en tuinbouwbedrijven hebben soms behoefte aan een beperkte kasoppervlakte ter ondersteuning van hun bedrijfsactiviteiten, zogenaamd ondersteunend glas. De volgende functies van ondersteunend glas zijn mogelijk:

- het is dienstbaar aan de opengrondsteelten, zoals het broeien van tulpenbollen of het opkweken van plantmateriaal;
- het zorgt voor een betere arbeidsbenutting van de vaste arbeidskrachten in perioden dat de buitenteelten weinig arbeid vragen;
- het kan gebruikt worden om de inkomensbasis te verbreden.

Volgens de LEI-bedrijfstypering zijn drie clusters van bedrijven met ondersteunend glas te onderscheiden: bedrijven met bloembollenteelt, bedrijven met sierteelt (vaste planten, boomkwekerij en opengrondsbloementeelt) en bedrijven met akkerbouw. Bij de bloembollen- en de sierteeltbedrijven wordt het ondersteunend glas gebruikt voor de eigen productie in de volle grond. Er is sprake van interne levering. De bedrijven in de akkerbouw gebruiken het ondersteunend glas voor een betere benutting van de arbeid gedurende de winterperiode. In alle drie de clusters wordt het ondersteunend glas ingezet om de inkomensbasis te verbreden. Het LEI heeft in opdracht van de Provincie Flevoland onderzocht hoe het aantal bedrijven en oppervlakten met ondersteunend glas in deze provincie gedurende 1990-2002 zich heeft ontwikkeld. Voortbordurend op dat inzicht is een prognose voor 2010 en een advies voor normering op bedrijfsniveau gemaakt.

Ontwikkelingen 1990-2002

Het aantal gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven en het aantal bedrijven met ondersteunend glas is over de periode 1990-2002 toegenomen. In Noordelijk Flevoland (de Noordoostpolder) is er duidelijk sprake van een concentratie. Zo is het aantal bedrijven met ondersteunend glas gestegen van 17 in 1990 naar 32 in 2002, waarvan 80% in Noordelijk Flevoland ligt. De totale oppervlakte ondersteunend glas is over de jaren heen ongeveer gelijk gebleven, schommelend tussen vier en vijf hectare. Per bedrijf blijft de oppervlakte beperkt. In 2002 had ruim 70% van de bedrijven met ondersteunend glas minder dan 1.000 m² glas. Slechts twee bedrijven (6%) hadden meer dan 5.000 m² glas.

Prognose voor 2010

Uit een eerdere LEI-studie komt naar voren dat schaalvergroting en intensivering de komende jaren in Flevoland volop doorgaan. Daarbij is er een positieve samenhang tussen oppervlakte cultuurgrond en de oppervlakte ondersteunend glas. De lijn in de ontwikkeling van het aantal bedrijven en het areaal in 1990-2002 kunnen we doortrekken naar 2010 met een aantal kanttekeningen zoals hieronder weergegeven. De gevolgen van de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zijn dat bedrijven (met name akkerbouwbedrijven) een extra impuls krijgen om hun productieprocessen anders in te richten of om hun arbeid efficiënter te benutten. Ondersteunend glas kan een mogelijkheid zijn dit te bereiken. Daarnaast kan ondersteunend glas zorgen voor een hogere diversiteit van geteelde producten, waardoor de inkomensbasis verbreed wordt. In tabel 1 staat de prognose van de ontwikkelingen van het aantal bedrijven en de oppervlakte ondersteunend glas.

Tabel 1 Totaal oppervlakte ondersteunend glas per cluster (ha) en aantal bedrijven 1990 en 2002 en prognose voor 2010

Cluster	1990		2002		2010 (p)	
	aantal	areaal	aantal	areaal	aantal	areaal
Akkerbouw	4	0,21	9	0,79	15-20	3,00-4,00
Bloembollen	3	0,41	8	0,56	10,15	2,50-3,75
Sierteelt	5	1,16	8	1,58	10-15	3,00-4,50

(p) prognose.

Toename bij akkerbouwbedrijven het grootst

Naar verwachting zullen de oppervlakte ondersteunend glas en het aantal bedrijven met ondersteunend glas vooral in de akkerbouw toenemen. In de bloembollen- en sierteeltcluster wordt daarentegen slechts met een lichte groei gerekend. De bloembollenteelt in Flevoland is gedurende de periode 1990-2002 sterk in omvang toegenomen. Er is hier duidelijk een schaalvergroting gaande, waardoor het voor bedrijven aantrekkelijker wordt ondersteunend glas te plaatsen om de arbeidsfilm te verbeteren. De ontwikkelingen in de cluster bloembollen hangen samen met de ontwikkelingen vanuit de cluster akkerbouw aangezien een gedeelte van de akkerbouwbedrijven tulpen broeit. Het areaal sierteelt in Flevoland is in de loop van de jaren vrijwel gelijk gebleven. Gezien de ontwikkelingen tot 2002 wordt niet verwacht dat het areaal sierteelt in Flevoland sterk zal toenemen in de periode tot 2010, ook omdat waarschijnlijk niet veel bedrijven uit de regio Boskoop naar Flevoland zullen trekken. Wel bestaat de mogelijkheid dat de sierteelt/akkerbouwbedrijven hun arbeidsfilm proberen te verbeteren door ondersteunend glas te gaan bouwen.

Advies voor normering

Het advies voor normering is vastgesteld op basis van de relatie tussen de oppervlakte glas en de oppervlakte cultuurgrond. Met een boven- en ondergrens wordt aangegeven binnen welke bandbreedte het merendeel van de bedrijven van de gekozen clusters zich bevindt. Het advies wordt gegeven met behulp van de bovengrens van de bandbreedte. Per hectare bedrijfsoppervlakte (inclusief gehuurd land) hebben akkerbouwbedrijven in 2010 naar schatting maximaal 35 m² ondersteunend glas nodig, bedrijven met bloembollen 100 m² en bedrijven met sierteelt in de open grond 1.500 m². Er mag daarbij geen sprake zijn van een ontwikkeling tot volwaardig glastuinbouwbedrijf. Volgens de definitie in dit onderzoek mag ondersteunend glas maximaal 66,6% van de totale bedrijfsomvang (gemeten in nge) uitmaken. Daarnaast geldt als voorwaarde dat de oppervlakte glas op een dergelijk bedrijf maximaal één hectare mag bedragen. De normen voor ondersteunend glas per hectare cultuurgrond in Flevoland zijn gebaseerd op kleine aantallen waarnemingen en kunnen daarom niet als wetenschappelijke waarheden worden beschouwd. Het is aan de beleidsverantwoordelijken om een 'normering met draagvlak' vast te stellen.

Verwachtingen per bedrijf

Voor een akkerbouw- of bloembollenbedrijf van een moderne omvang (respectievelijk 56 en 22 ha) wordt verwacht dat 2.000 tot 2.500 m² glas per bedrijf voldoende mogelijkheden biedt, voor een sierteeltbedrijf (11 ha) ligt dat ongeveer op 16.500 m². In het laatste geval betekent dit wel dat de totale oppervlakte glas op het sierteeltbedrijf boven de 1 ha komt, waarmee het bedrijf volgens de gebruikte definities een volwaardig glastuinbouwbedrijf wordt.

Meer informatie:

Rapport 2.03.14 *Ontwikkeling en normering van ondersteunend glas in Flevoland*